

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Efterretninger

om

Viborg Kathedralskole

i

Skoleaaret 1847—1848.

med

Indbydelse til Skolens aarlige Examen

i Maret 1848.

Udgivet

af

F. C. Olfen,

Skolens Rector.

Viborg, 1848.

Trykt i Stiftsbogtrykkeriet hos H. Wißing.

Ved Slutningen af Skoleaaret 1846—47 talte Viborg Kathedralskole 56 Disciple. Af disse bleve 3 dimitterede til Universitetet, nemlig Carl Marinus Reif, Søn af Adjunct Reif her ved Skolen, Christian Holm, Søn af Etatsraad Holm paa Dalsgaard, og Jens Nicolai Leth Dalsgaard, Søn af Proprietair Dalsgaard til Krabbesholm ved Skive. Examen's Udfald er angivet paa den vedføjede Liste.

Desuden ere deels ved indvarende Skoleaars Begyndelse, deels i Løbet af samme, Følgende blevne udmeldte af Skolen: Brodrene Frederik og Henrik Gundelach, Caspar Ring, Jens Bloch Nagaard, August Nagaard, Anders Sørensen, Hans Dahl og Ernst Wesenberg.

	Udar= beidelse i Moders= maalet.	Latin.	Latinsk Stil.	Græsk.	He= braisk.	Reli= gion.	Geogra= phie.	Hi= storie.	Kritik= metif.	Geome= trie.	Engl.	Fransk.	Soved= Charakter.
C. M. Keif	h. ill.	laud.	n.cont.	laud.	laud.	h. ill.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	Haud illaud.
J. A. Dalgaard .	laud.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	laud.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	laud.	laud.	Laudabilis.
Chr. Solm	h. ill.	h. ill.	laud.	h. ill.	laud.	h. ill.	h. ill.	laud.	n.cont.	h. ill.	ld.p.c.	laud.	Haud illaud.

Ved Skoleaarets Begyndelse eller lidt senere optoges følgende 8 Disciple:

I 4de Klasse: Hans Daniel Nielsen og som Iffe-studerende Hans Jacob Bjerregaard.

I 3die Klasse: Julius Christopher Wilh. Schousboe.

I 2den Klasse: Sally Philipsen.

I 1ste Klasse: Peter Preisler, Wilh. Grønbech, Hakon Peter Borring og Heinrich Christian Rasborg Sørensen.

Fra den 1ste April 1848 optoges endvidere i Skolens 2den Klasse: Claus Frees Hornemann.

Skolen tæller altsaa for Diebliffet 54 Disciple, der ere saaledes fordeelte i Klasserne*):

VI Klasse.

- A. 1. Carl Georg Gotfred Faber (Proprietair Faber paa Randrup).
2. Albert Philip Bregendahl Møller (Provst Jens Møller i Breum).
3. Christian Adam Wilhelm Michelsen (Provst Michelsen i Thisted).
4. Christian Carl Jens Stochholm (afdøde Stiftsprovst Stochholm i Aalborg).
5. Thomas Lange (afdøde Cancelliraad, Postsecretair Lange i Kjøbenhavn).
6. Claus Nicolai Dahl (Skolelærer Dahl i Holstebro).

---

*) Fædrenes Navne tilføies i Parenthes.

- B.**
7. Jens Christensen (afdøde Gaardmand Christen Jensen Smollerup i Tastum).
  8. Sophus Theodor Krarup Smith (Birke-dommer Smith paa Fanse).
  9. Christian Ditlev Lüttichau (Hofjægermester Lüttichau til Thiele).
  10. Henrik Møller (Cancelliraad, Landsoverretsprøcurator Møller i Viborg).

V Klasse.

- A.**
1. Frederik Vilgaard (Procurator Vilgaard i Skive).
  2. Hannibal Hoff (Districtslæge Hoff i Viborg).
  3. Emil Johannes Olsen (Rector Olsen i Viborg).
  4. Christian Jeppesen Frost (Kjøbmand Frost i Thisted).
  5. Newton Magellan Smith (Consul Smith i Lemvig).
  6. Frants Frederik Sophus Bretton (Kammerherre, Stiftamtmand, Baron v. Bretton i Viborg).
  7. Peter Birch Bay (afdøde Proprietair Bay paa Bistum).
- B.**
8. Carl Nicolaus Christensen (Procurator Christensen i Lemvig).
  9. Frederik Benedict Møller (Broder til Nr. 2 i VI Kl.).

10. Biggo Waldemar Aagaard (Justitsraad Amtsforvalter Aagaard i Thisted).
11. Frants Buchwaldt (Kjebmand Buchwaldt i Viborg).
12. William Johann Hoff (Broder til Nr. 2 i V Kl.)
13. Hans Helmuth Rüttichau (Broder til Nr. 9 i VI Kl.)
14. Magnus Strom Lumholdt (Krigsraad, Districtslæge Lumholdt i Skive).
15. August Bretton (Broder til Nr. 6 i V Kl.)
16. Sver Dvirstgaard Holm (Postmester Holm i Skive).

IV Klasse.

1. Hans Daniel Nielsen (afdøde Forpagter Nielsen).
2. Peter Christian Schistt Bagger (Apotheker Bagger i Viborg).
3. Ole Strom Thorson (Amtstuefuldmægtig Thorson i Viborg).
4. Johannes Frederik Spleth (Provst Spleth i Smorup).
5. Gustav Leopold Ferdinand Hoff (Broder til Nr. 2 i V Kl.)
6. Hans Christian Mygind (Pastor Mygind i Lem).

Ikke-studerende:

7. Hans Jacob Bjerregaard (Proprietair Bjerregaard til Herningsholm).
8. David Hornslyd Aagaard (Pastor Aagaard i Skive).
9. Jens Harald Lind (Justitsraad, Stiftsphysicus Lind i Viborg).

III Klasse.

1. Michel Kjeldsen (Proprietair Kjeldsen til Lynderupgaard).
2. Jens Andreas Dybdahl (Skolelærer og Kirkefanger Dybdahl i Selbe).
3. Julius Christopher Wilhelm Schousboe (Pastor Schousboe i Oddense og Otting).
4. Niels Andreas Buchwaldt (Broder til Nr. 11 i V Kl.)
5. Frederik Andreas Kappel (Boghandler Kappel i Viborg).
6. Emil Holger Buchwaldt (Broder til Nr. 11 i V Kl.)

Ikke-studerende:

7. Hans Jensen Bjerregaard Bay (Broder til Nr. 7 i V Kl.)

II Klasse.

1. Marcus Achthon Wesenberg (Overlærer, Magister Wesenberg i Viborg).

2. Johannes Caspar Michelsen (Dugmagermester Michelsen i Viborg).
3. Claus Frees Hornemann (Pastor Hornemann i Durup).
4. Dve Gedde (Capitain Chr. v. Gedde, Chef for 1ste Comp. ved 4de Reseruebataillon).
5. Thomas Ludvig Møller (Stolelærer og Kirkesanger Poul Møller i Overlund).
6. Sally Philipsen (Kjøbmand Philipsen i Viborg).

I Klasse.

1. Heinrich Christian Rasborg Sørensen (Landsmaaler Rasmus Sørensen, Eier af Kallesstrup).
  2. Viggo Joachim Coelestinus Hindberg (Sognepræst ved Sønderfogns Kirke i Viborg, Hindberg).
  3. Hans Peter Preisler (Gjæstgiver Preisler i Viborg).
  4. Hakon Peter Borring (Informator A. F. C. Borring i Kjøbenhavn).
  5. Wilhelm Grønbech (Kammerraad Grønbech til Esbjerg).
  6. Anders Dyrbye (Dyrlæge Dyrbye i Viborg).
-

Om alle Disciplene i den øverste Klasseafdeling (6te Kl. A.) agter Rector at gjøre Dimissionsanmeldelse i Forventning af, at de ved Afgangsprøven, der holdes i Slutningen af September Maaned, ville vise sig værdig til Dimission. Kun maa den Øverste blandt dem undtages, da han paa Grund af Sygdom og svækket Helbred allerede i længere Tid har været afholdt fra at søge Skolen og overhovedet fra al aandsanstrengende Læsning, saa at denne haabefulde Discipel, der baade ved sin Flid og sine Evner vilde have været en af Skolens bedste Dmittender, vistnok heller maa frasiige sig den Glæde iaar at følge med sine Klassekammerater til Universitetet end — om han end folte sine Kræfter betydelig tilbage — indlade sig paa en vovelig Kraftanstrengelse for at indhente det Tabte.

Skolens Omdannelse efter Grundsætningerne i den provisoriske Underviisningsplan af 25de Juli 1845 med Hensyn til Schema og Plan for Underviisningen er iaar bleven fortsat. Det Hold Disciple, hvormed Begyndelsen var skeet, var nu rykket op i 4de Kl., hvor en liden Udvidelse af Tiden til Underviisningen i det græske Sprog gjordes fornøden, ligesom Totalbeløbet af Læretimernes Antal for hele Ugen maatte bringes ned til det Anordnede ved at gjøre en Indstrækning for nogle Fag*). De to Timer Græsk, der endnu

---

*) Dette er dog ikke ganske skeet; 4de Kl. har i Aar havt 1, og 3die Kl. 2 Timer om Ugen meer end det Anordnede, som en Folge af, hvad der ved fællede Overlæg var befundet idetmindste for Diebliffet rigtigst.

Underviisningstimernes Fordeling i Skoleaaret 1847—1848.

	1 Kl.	2 Kl.	3 Kl.	4 Kl.	5 Kl. A og B.	6 Kl. A og B.
Danskt	6 Timer.	4 Timer.	2 Timer.	2 Timer.	2 Timer.	3 Timer ^{*)} .
Tydskt	6 —	5 —	2 —	2 —	3 —	2 —
Franskt	= —	6 —	4 —	3 —	2 —	3 —
Latin	= —	= —	12 —	9 —	9 ^{**)} —	9 —
Græskt	= —	= —	= —	5 —	5 —	5 —
Hebraisk	= —	= —	= —	= —	2 ^{**)} —	2 —
Religion	3 —	3 —	2 —	2 —	3 —	3 —
Historie	3 —	2 —	2 —	} 3 —	3 —	3 —
Geographie	2 —	2 —	2 —		2 —	2 —
Naturhistorie	3 —	2 —	2 —	2 —	2 —	= —
Regning	4 —	3 ^{***)} —	= —	= —	= —	= —
Mathematik	= —	= —	3 —	3 —	3 —	4 —
Skrivning	5 —	5 ^{***)} —	3 —	2 —	= —	= —

*) Een af disse Timer anvendes til dansk Litteraturhistorie.

***) 3 2 Stiletimer og i Hebraisk ere Klasseafdelingerne adskilte.

***) 3 disse Regnetimer og i Skrivning undervises 1ste og 2den Klasse samlet.

vare beholdte i 3die Kl., faldt naturligviis bort. For i de 2 nederste Klasser at kunne gjennemgaae hele Strøms naturhistoriske Læsebog, som iaar er bleven indført til Brug ved Underviisningen, blev der givet Naturhistorien i 1ste Kl. 3 ugentlige Timer istedetfor 2, hvilken Time blev tagen fra det Danske, i hvilket Fag Erfaringen havde viist, at Læreren kunde behjælpe sig med mindre Tid end den, han hidtil havde havt til Raadighed. Underviisningen har saavel i Naturhistorie som i Religion, Historie og Geographie ikke kunde andet end vinde betydeligt ved den fuldstændige Gjennemførelsen af Klassebetingingen, som først i det indeværende Skoleaar har fundet Sted, idet 1ste og 2den Klasse forhen havde Fælledstimer i bemeldte Fag*). De øvrige Forandringer fremgaae af det vedføjede Schema sammenlignet med forrige Aars.

Afdelingen af 1ste og 2den Klasse i de Læretimer, hvori de hidtil havde modtaget fælleds Underviisning, gjorde Ansættelsen af en 8de Lærer fornøden, hvorved det og blev muligt at gjøre nogen Indskrænkning i det forholdsviis betydelige Antal af Extratimer, som besørgeas af Skolens Lærere. Under den 6te Juli 1847 constituerede Directionen for Universitetet og de lærde Skoler Cand. theol. Laurits Bartholomæus Spreckelsen som Lærer ved Skolen. De Fag, der bleve ham overdragne, ere: Historie

---

*) Disse Fælledstimer bestaae endnu, hvad Regning og Skrivning angaaer, da Discipeltallet tillader det, og ingen anden Grund er derimod.

i de 4 lavere Klasser, Geographie i 2 — 4de Kl. samt Dansk og Fransk i 2den Klasse.

Adjunct Ekeroth, som i forrige Sommer maatte foretage en Reise til Udlandet for sin Sundheds Skyld, tiltraadte igjen sine Functioner ved Skoleaarets Begyndelse.

Da Læreren i Sang, Organist Raumann, i April d. N. begav sig til Armeen som Frivillig, bifaldt Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet under den 25de April, at Adjunct Wollé midlertid overtog Sangunderviisningen. I Slaget ved Slesvig havde Hr. Raumann det Uheld at falde i Fangenskab og er nu i Stade.

Foruden de i forrige Program anførte tvende Skolebøger, hvis Indførelse ved Underviisningen i dette Aar var approberet, er efter en senere Bestemmelse, men dog fra Skoleaarets Begyndelse, indført til Brug ved den naturhistoriske Underviisning i 1ste og 2den Klasse: Strøms naturhistoriske Læsebog.

Øversigt over det, som er læst i Skoleaaret 1847—1848.

D a n s k . *)

1 Kl. 3 Grammatik efter Wollers Lærebog læst og repeteret flere Gange saavel Formlæren som Sætningslæren, dog med Forbigaaelse af nogle faa Anmærkninger. Klassen har havt 3 Timer egentlig Stil efter Dictat; de øvrige 3 Timer ere blevne anvendte deels til Læsning af Grammatik og Analyse deels til forskjellige Øvelser, navnlig Udenadstavning og Dplæsning af Prosa og Vers. Til Øvelser i Dplæsning er især benyttet dansk Læsebog af Funch, Røsgind og Warburg, og Disciplene ere blevne vænede til med egne Ord at gjengive Indholdet af det Dplæste. Hvor Indholdet opfordrede dertil, er det blevet gjort til Gjenstand for Samtale med og Forklaring for Disciplene.

2 Kl. Af de 4 egentlige Timer ere de to anvendte til mundtlige Øvelser. Til Dplæsning og Analyse er Holsts prosaiske Læsebog bleven benyttet. Formlære, Sætningslære samt de vigtigste Interpunctionsregler ere læste efter „Wollers Regler o. s. v.“ 3 de to øvrige Timer om Ugen er skrevet Stil, i den første Deel af Aaret meest efter Dictat, senere Oversættelse fra Tydsk eller en let historisk eller bibelhistorisk Fortælling.

3 Kl. Den ene af de to egentlige Timer: Dplæsning, Analyse samt Repetition af Formlæren og Sætningslæren. Den anden Time Stil: smaa historiske og bibelhi-

---

*) 3 1 Kl. Ubj. Sagemann. 3 2 Kl. Sprechelsen; i de øvrige Ubj. Wollé. Dansk Litteraturhistorie i 6 Kl. Rector Olsen.

historiske Dpgaver, Oversættelse fra Tydskt, Beskrivelser, Breve, skriftlig Gjenfortælling af noget af Læreren Fortalt, samt ifølge Anviisningen i Borgens Veiledning: udvidet Fortælling, Individualiseren og Begrebsadskillelse.

4 Kl. Den ene af de to ugentlige Timer: Dplæsning, Analyse og Grammatik. Den anden Time skriftlige Øvelser tildeels ligesom i 3die Kl., kun efter en noget vanskeligere Maalestok; af og til smaa Udarbejdelser over et opgivet Emne, hvortil Dispositionen da er givet af Læreren. Da navnlig de historiske Stile blive skrevne paa Skolen, har det ei sjelden været nødvendigt at bruge begge de ugentlige Timer (der paa Grund af to Friquarterer udgjøre tilsammen kun $1\frac{1}{2}$ Time) til Stiløvelser.

5 Kl. Udarbejdelser skrives her over frie Dpgaver, undertiden historiske og religiøse Emner. Til de egentlige frie Dpgaver dicteres undertiden, især i det første Halvaar, fuldstændige Dispositioner af Læreren; i ethvert Tilfælde gives Momenter, korte Oversigter og veiledende Vink. Disciplene øves i Dplæsning af profaiske og versificerede Stykker. Desuden har Læreren af og til foredraget poetiske Stykker, samt dertil knyttet æsthetiske og litterairhistoriske Bemærkninger.

6 Kl. To Afhandlinger skrives om Maanedens, afværende over Religions-, historiske og frie Dpgaver. Noget fuldstændig Disposition opgives ikke her (dicteres i det mindste aldrig) af Læreren inden Dpgavens Besvarelse; i Almindelig gives dog Hovedmomenter og veiledende Anviisning. --- Den sidste Halvdeel af Thortsens Litteraturhistorie læst.

I n d s e e *

1 Kl. 4 Timer om Ugen Riises mindre tydske Læsebog, hvori der er læst fra Pag. 22 til Pag. 58. I de andre to ugentlige Timer er læst af Grammatik: Hjælpeverberne, de regelmæssige Verber, uregelmæssige Verber af 1ste Conjugation, samt første og anden Slægt af 2den Conjugation, — alt dette indøvet efter E. Wolles Materialier (3: forfra til Pag. 21 incl.); desuden Pronominer, Talord og foreløbig Indøvelse af Substantivers Declination.

2 Kl. I 3 Timer om Ugen Riises mindre Læsebog: fra Pag. 58 til 131. I 2 ugentlige Timer af Grammatik (Hjorts): foruden fortsat Indøvelse af det under 1ste Kl. Anførte, de øvrige uregelmæssige Verber, de ægte og uegte sammensatte Verber, samt Substantivernes Declination med de derhen hørende Regler, — Alt indøvet efter Materialier 3: Pag. 22 — 31; 42 — 47.

3 Kl. I den ene ugentlige Time læst af Hjorts tydske Læsebog: Pag. 5 — 7; 16 — 20; 113 — 122. I den anden Time: foruden Declinationsystemet fuldstændigt og Repetition af det forhen lærte, tillige Adjectiver med og uden Bestemmelsesord, indøvet efter Materialier: Pag. 40 — 52.

4 Kl. Een Time om Ugen Hjorts Læsebog: Pag. 234 — 261 incl., med Forbigaaelse af et Par Smaastykker. Een Time Grammatik (hele Formlæren undtagen Rjønslæren) og Materialier: Pag. 49 — 63 incl.

---

*) Adj. Wolle.

5 Kl. 2 Timer om Ugen Hjorts Læsebog: Die Schlacht bei Lützen (164—173); Bildung und Sitten des 12ten und 13ten Jahrhunderts (288—299); acht Gasmålde aus der Geschichte der spanske Niederlande (412—456). I det sidste Stykke staaer „Abdankung Wilhelms von Oranien“ (435—443) ikke i de ældre Udgaver og er derfor sprunget over. En Time om Ugen Grammatik (hele Formlæren, incl. Rjønslæren, samt foreløbig Meddelelse af visse syntaktiske Bestemmelser) og Bresemanns Stiilsøvelser: Pag. 42—52; 91—102. Repeteret er kun de vanskeligere Steder.

6 Kl. Den ene Time om Ugen læst: Schillers „Wallensteins Lager“ og efter Hjorts Læsebog: Reise in Afrika (312—321), Reise über Holland nach London (185—194), Reise in Brasilien (388—411), Dramaturgische Blätter aus Hamburg og über den Effect (575—579), über das Drama der Engländer, Franzosen und Spanier — og das Bild Franklins (593—611), samt endeel cursorisk og Intet repeteret. Den anden Time benyttet afserlende til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Tydsk efter Bresemanns Stiilsøvelser (121—141) og til skriftlige Øvelser. Intet repeteret.

F r a n s k *).

2 Kl. Efter Borrings Manuel ic. er læst fra Begyndelsen til S. 51. Af Sammes Grammatik**) læst

*) Adjunct Reig. I Den Klasse Hr. Sprockelsen.

**) Abrahams Grammatik skulde indføres i denne Klasse; men der var dengang ikke Exemplarer nok i Boghandelen.

Declinationerne, Reglerne for Kjønsdannelsen og Fleertallets Dannelse, Adjectiverne, Talordene, Pronominerne, Hjælpeverbernes og de regelmæssige Verbers Conjugation. Af Jørgerslevs Materialier gennemgaaet Stykkerne I—VI og XIII—XIV.

3 Kl. I denne Klasse er afbenyttet Professor Abrahams franske Sproglære, 2den Udgave. Af denne er læst og repeteret det Vigtigste af Lyds læren og Boinings læren, nemlig: Læren om Declinationen og Artiklen; Substantivernes og Adjectivernes Kjønsboining (fra § 64 indtil § 72); Læren om Fleertallets Dannelse (fra § 74 indtil § 81); Adjectivernes Sammenligning; Talordene; Pronominerne; Verberne (fra § 109 indtil § 114, endvidere fra § 115 indtil § 120 inclusive, §§ 122 og 123, og endelig §§ 126 og 127.) Af Pronominerne ere indøvede efter Professor Jørgerslevs Materialier: de personlige, possessive og demonstrative Pronomina, og af Verberne de regelmæssige Verber (Verberne af 3die Conjugation paa *evoir* undtagen), de passive, neutrale, pronominale og upersonlige Verber; fremdeles de uregelmæssige Verber af 1ste, 2den og 3die Conjugation (i Materialierne anført som 4de Conjugation) indtil det 7de Stykke (*plaire, taire, connaitre* ic.).

I Professor Borrings Manuel er læst og repeteret fra Pag. 41 indtil Pag. 107.

4 Kl. Ogsaa i denne Klasse er afbenyttet Professor Borrings franske Grammatik, hvoraf hele Formulæren, med Undtagelse af Reglerne for Kjønnen, er læst og repeteret. Af Professor Jørgerslevs Materialier ere de uregelmæssige Verber af 2den, 3die og 4de Conjugation læste og repeterede.

Af Professor Borrings Haandbog i det franske Sprog er læst og repeteret fra Pag. 109 til Pag. 142, og fra Pag. 156 indtil Pag. 178.

5 Kl. Som Grammatik er afbenyttet Professor Borrings franske Grammatik, hvoraf hele Formlæren er læst og repeteret i Forbindelse med Reglerne for Kjønnen. Af Borrings franske Stiiløvelser ere de med ulige Numere betegnede Stykker fra Nr. 23 indtil Nr. 41 læste og repeterede i Forbindelse med de til disse Stykker hørende syntactiske Regler om Brugen af Pronominerne.

Som Læsebog er afbenyttet *Voyage du jeune Anacharsis en Grèce par Barthélemy, arrangé à l'usage des écoles p. Meynier*. De læste Stykker ere: *avertissement de l'auteur; introduction du voyage de la Grèce* indtil Pag. 19, fremdeles Pag. 36—87.

6 Kl. Efter Professor Borrings franske Grammatik ere flere vigtige Regler for Udtalen, og hele Formlæren repeterede. Med Hensyn til Syntaxis have Disciplene fornemmelig læst og repeteret de Stykker, der ere indøvede efter fornævnte Forfatters Stiiløvelser i Forbindelse med de til de gennemgaaede Stykker i Stiiløvelserne hofsøiede syntactiske Bemærkninger. Med Dimittenderne vil hele Syntaxis blive læst. I Borrings Stiiløvelser er læst et stort Udvalg af de med ulige Numre betegnede Stykker fra Nr. 53 indtil tredie Afdeling. De gennemgaaede og repeterede Stykker af Stiiløvelserne indbefatte Reglerne for Brugen af Subjunctivet, af det nærværende Particip og Gerundiet, og af det forbigangne Particip; endvidere Læren om Verbernes Styrelse, samt om Brugen af Præpositionerne og af Nægtelserne.

Som Læsebog er afbenyttet *Etudes littéraires* par **L. S. Borring**, hvoraf følgende Stykker ere læste: **Habibrah** (Pag. 46—62); **partie dramatique** (Pag. 167—227); **retraite du maréchal Ney** (Pag. 314—330); **Napoléon Bonaparte** (Pag. 331—334); **descriptions** (Pag. 335—347, Pag. 353—393) samt **notices littéraires** (Pag. 483—520. Hovedhensigten med Læsningen af det sidstnævnte Stykke var fornemmelig den, at give Disciplene en nogenlunde klar Oversigt over den franske Litteratur fra Ludvig den Fjortendes Dage indtil den nyeste Tid. Da disse *notices littéraires* imidlertid ikke vare tilstrækkelige til Opnaaelsen af det tilsigtede Formaal, har Læreren benyttet de ypperlige *Litterairnotiser*, der findes i **Jdelers** und **Moltes** *Handbuch der französischen Sprache*, som til Klasesens Afbenyttelse har været henlagt i Klasesens Bogskab.

L a t i n *).

3 Kl. 12 Timer ugentl. Af **Grotefends** latinske Læsebog de latinske og danske Stykker indtil **Fablerne**, dog hist og her med **Forbigaaelse** af enkelte **Exempler**. **Madvigs** lat. **Formlære** er læst og **repeteret** flere Gange. I **Begyndelsen** af **Skoleaaret** foretoges hver Dag **Dvelse** i **Op-læsning**. Da **Grotefends** Læsebog ikke er indrettet efter den fulgte **Plan**, at **begynde** med **Declinationerne**, søgtes disse **indøvede** og **befæstede** ved **Exempler**, **dicterede** af **Læreren**. I det **sidste Halvaar** have **Disciplene** gjort **foreløbig Bekjendtskab** med **Madvigs** lat. **Grammatik**, ikke blot med dens

---

*) I 3 og 4 Kl. **Adj. Sagemann**; i 5 Kl. **Overlærer Mag. Wefenberg**; i 6 Kl. **Rector Olsen**.

Formlære, men ogsaa med forskjellige §§ af Casuslæren og Sætningslæren, ligesom der overhovedet hele Aaret igjennem er stræbt derhen, at Disciplene i og med Læsningen af Læsebogen vænnedes til at tilegne sig Indholdet af de §§ af Grammatikens syntactiske Deel, som Læsebogen selv gav Anledning til at omtale og indprente i Hufommelsen. Dette gjælder navnlig af Casuslæren om Reglerne for Brugen af Præpp. in og sub, Verber med 2 accus., de upersonlige Verber piget, pudet ic., Verber med Dativ og Abl., Abl. abs., Gen. obj., Tids- og Stedsbestemmelser. Af Sætningslæren ere fornemmelig de Regler blevne indøvede, som angaae Sætninger med *ut*, *ne*, *quin*, *quominus*, *Acc.* med *Inf.*, *rel.* og *conj.* Sætninger, afhængige Spørgesætninger, imperativiske Sætninger, *Supinum*, *Gerundium* og *Participium*. —

4 Kl. 9 Timer egentlig. *Cæsar de bell. Gall. Lib. III og IV samt de første 40 cap. af Lib. V.* Stil 2 Gange egentlig efter Exempler, dicterede af Læreren. Af *Madvig's Grammatik* er Formlæren bleven repeteret, ligeledes Casuslæren samt de fleste til begge disse Afsnit hørende Anmærkninger. Af Sætningslæren er læst og repeteret § 349; § 354 — § 366; § 371 — § 376; § 387 — § 397; § 400; § 403 — § 405; § 411 — § 417; § 420 — 428*), samt de vigtigste til disse §§ hørende Anmærkninger. Desuden er der under Læsningen af Forfatteren givet Henviisning til mange andre §§ af Grammatikens forskjellige Afdelinger, hvilke §§ Disciplene da have maattet lære som Noget, der hørte med til Dagens Pensum. —

---

*) §§ ere citerede efter den nye Udgave.

5 Kl. Cæsars *Bell. Gall.* III, 12—IV fin., Ciceros *Orat. p. S. Roscio Amerino*, *Dvids Metamorphos.* (udg. af Feldbausch) V, 341—661 („Ceres“) og VI, 313—381 („Frøerne“). Alt repeteret. Desuden cursoriff hele Klassen Cæsars *B. G.* VII, 1—34, *A II*, 32—III, 11 og VI, 31—35. Af Madvig's *Gramm. Syntarens* 3 Afsnit og det Vigtigste af de 3 Tillæg; deraf repeteret det for *B Nye*. I *Stiil* har *B* skriftlig gennemgaaet *Jngerslevs Mater.* 1ste Saml. S. 15—16, 31—37, 39—47, 85—98, *A* S. 152—184, *ex tempore* mundtligt det Meste af S. 1—16.

6 Kl. Af Ciceros *disputationes Tusc.* er læst 4de og 5te Bog; fremdeles af *Livius* den 4de Bog; *Taciti Germania*; *Virgil. Æn. libb.* VIII og IX; *Horatii Od. libb. I & IV* samt *ep. ad. Pisones (de arte poetica)*. Det Læste er tillige repeteret. *Cursoriff* er læst Stykker af *Seneca de beneficiis*. Slutningen af *Madvig's Grammatik* (fra 1 Tillæg til *Syntaren*) er læst og repeteret og desuden hele *Grammatiken* (ogsaa *Formlæren*) repeteret. *Agentlig* i *Gjennemsnit* 2 skriftlige *Stile* (stundom *Versioner* eller *extemporale Stile*) og 1 *mundtlig*; de *mundtlige* efter *Jngerslevs Materialier*, 2den *Samling* Side 18—42 og Side 61—68. Af de *romerske Antiquiteter* er det *Vigtigere* gennemgaaet efter *Bojesens Lærebog*.

Græf*

4 Kl. *Bergs Schema* til *Formlæren* og af *Tregders Formlære* S. 5—130 det *Vigtigere*; af de *uregel-*

*) 34 og 5 Kl. *Overlærer Mag. Wefenberg*. 36 Kl. *Rector Olsen*.

mæssige Verber (S. 131—153) de i Læsebogen forekomende. Af Bergs Læsebogs 1ste Deel udvalgte Stykker (S. 1—59), af 2den Deel S. 33—55. Alt repeteret.

5 Kl. Xenophons Anabasis lib. II—III, 2 incl. og Homers Odyss. lib. II læst og repeteret. Tregders Formlære S. 1—156 og 165—168.

6 Kl. Homeri Iliad. libb. 1, 2, 23, 24. Xenoph. Mem. Socr. lib. 4. Platonis Crito. Det læste tillige repeteret. Med Nogle af Klassen er desuden læst Herodots 9de Bog Cap. 1—57 for at complete, hvad der i den foregaaende Klasse var læst af denne Bog, og samtidig blev læst med de Dyrige første Bog af Xenoph. Anabasis. Formlæren er repeteret deels efter Lange deels efter Tregder. Af Madvig's græske Ordsøiningslære er det Vigtigste læst. Med den overste Klasseafdeling gennemgaaes de vigtigere Punkter af de græske Antiquiteter efter Bojesens Lærebog.

Hebraisk*)

5 Kl. B. Af Tidemanns hebraiske Læsebog er i første Afsnit læst omtrent 50 Exempler. Whittes „hebraiske Sproglære“ er læst indtil 10de Cap. med Forbigaaelse af 4, 6 og 7 Cap. af Boinings- og Orddannelseslæren. — **5 Kl. A.** Af Tidemanns Læsebog er i andet Afsnit læst en Deel Exempler, desuden de 3 første Cap. af Genesis. Whittes Sproglære indtil Ordsøiningslæren.

6 Kl. B. Genesis Cap. 15—30. A. 31— Enden, samt repeteret hele Genesis. 4 Disciple (Møller, Michelsen, Lange og Dahl) have læst de 15 første Psalmer.

*) Adj. Bahnsen.

Religion.*)

1 Kl. Af Daugaards og Stockholms Bibelhistorie er læst det gamle Testamente.

2 Kl. Af Daugaards og Stockholms Bibelhistorie er læst det nye Testamente; af Balles Lærebog de 2 første Cap.

3 Kl. Herslebs større Bibelhistorie: forfra indtil 3die Periode; af Balles Lærebog de 3 første Cap.

4 Kl. Herslebs Bibelhist. fra 4de Periode til 3die Afdeling. Balles Lærebog Cap. 4 § 8 — Cap. 6, samt Cap. 7.

5 Kl. Læren om Sønnen. Af Bibelhist. fra 3die Afdeling indtil Pag. 197 i 4de Afdeling.

6 Kl. Læren om den Helligaand og Dybslæren. Dimittenderne have repeteret Indledningen og Læren om Faderen. Af Bibelhist. det gamle Testamente; Dimittenderne have repeteret det Meste af det nye Test.

Bibellæsning: **1 Kl.** Matthæi Ev. Cap. 1—22. **2 Kl.** Luc. Ev. Cap. 1—17. **3 Kl.** Luc. Ev. Cap. 1—10. **4 Kl.** Matth. Ev. Cap. 22— Enden. **6 Kl.** Johannes Ev. og Breve i Grundsproget.

Historie.*)

1 Kl. Af Jngerslebs fragmentariske Lærebog den ældre Historie. (S. 1—112).

*) Adj. Bahnson.

**) 1—4 Kl. Hr. Spretelsen; 5—6 Kl. Adj. Keisf.

2 Kl. Efter samme Lærebog fra S. 69 (den romerske Republiks ældste Historie) til Bogens Slutning.

3 Kl. Af Allens Lærebog i Fædrelandets Historie fra de ældste Tider til Aaret 1596.

4 Kl. Efter samme Lærebog er Fædrelandets Historie læst fra de ældste Tider til Frederik den Femtes Død.

Det i ovennævnte 4 Klasser Læste er tillige repeteret.

5 Kl. Af Fædrelandets Historie er efter Allens Lærebog læst fra Aaret 1699 til den nærværende Tid; og efter Kosfods Udtog af Verdenshistorien Sverrig, Rusland, Preussen, Polen og Tydskland. Det Læste repeteret.

6 Kl. Af den ældre Historie er læst og repeteret efter Kosfods af Langberg omarbejdede større Lærebog: Staternes Historie i Lilleasien; Ægyptens, Persiens, Carthagos og Grækenlands Historie, frømdes de romerske Keiseres Historie fra Alexander Severus indtil det vestlige romerske Keiserdømmes Undergang.

Af den nyere Historie er læst efter Allens Lærebog Danmarks Historie fra de ældre Tider indtil Frederik den Førstes Død; og tildeels efter Kosfods Udtog af Verdenshistorien: Sverrig, Rusland, Preussen, Polen, Tydskland, Ungarn, Tyrkiet, det østlige romerske Rige, Arabernes, Mongolernes, Persernes og Chinesernes Historie.

Geographie.*)

1 Kl. Zngerølevs mindre Geographie er læst saaledes, at det med smaa Stik Trykte overalt er forbigaaet, og i de fire sidste Berdenødele ogsaa en Deel af det Dyrige. Det Læste er tillige repeteret.

2 Kl. Hele Zngerølevs mindre Geographie med Tilføielse af det, der forbigaaes i 1ste Klasse, er læst og repeteret.

3 Kl. Efter Munthes af Belschow omarbejdede Lærebog er læst Europa indtil Spanien, og repeteret.

4 Kl. Efter samme Lærebog hele Europas Geographie med Undtagelse af Belgien, Holland, Storbritannien og Irland.

5 Kl. Efter fornævnte Lærebog: Indledningen til Europa, hele Europa, med Undtagelse af Tyrkiet og Grækenland.

6 Kl. Efter samme Lærebog: den physiske Geographie, Indledningen til Europa, hele Europa.

Naturhistorie.**)

1 Kl. har læst Pattebyrene og Halsdelen af Fuglene efter Strøms naturhistoriske Læsebog.

2 Kl. har læst Fugle og Krybdyr efter Bramsens og Dreyers Lærebog.

*) 1ste Klasse Adjunct Bahnsen. 2—4 Klasse Hr. Spreckelsen.
5—6 Klasse Adjunct Kejs.

**) Adjunct Ekeroth underviser i Naturhistorie saavelsom i Mathematik og Tegning.

3 Kl. har læst Fugle, Krybdyr og Fiske efter samme Lærebog.

4 Kl. De becnløse Dyr.	} Efter samme Lærebog.
5 Kl. Botaniken.	

Mathematik.

1 og 2 Kl. praktisk Regning.

3 Kl. Bergs Arithmetik (1840) Nr. 6 – 61 og 83 – 90.

4 Kl. Bergs Arithmetik Nr. 63 – 105. Svenningens Geometrie 1 – 111.

5 Kl. Bergs Arithmetik Nr. 105 – 146. Svenningens Geometrie 83 – 214.

6 Kl. Bergs Arithmetik Nr. 1 – 216. Svenningens Geometrie 1 – 333.

Tegning.

Disciplene af de 4 nederste Klasser og nogle Frivillige af de høiere ere blevne beskæftigede, hver 2 Timer ugentlig, med Frihaandstegning efter Hetschs Fortegninger, Staaltraadsfigurer og Klodser, samt geometrisk Tegning efter Hetschs geometriske Tegneskole.

Aftenstolen, hvor Disciplene under Adjunct Reisch Op-
sigt og med passende Bistand af ham kunne forberede sig paa
den følgende Dags Pensa i Aftentimerne mellem Kl. 6 og 8
tæller for Diebliffet 12 Disciple. Afgangen koster 1 Rbd.
Qvartalet. Da Tiden til den franske Underviisning i 5te Kl.
var saa knap tilmaalt, har Adj. Reisch, uden Godtgjørelse,
tilladt denne Klaases Disciple at læse og faae gjennemgaaet
deres franske Pensa paa Aftenstolen.

I det engelske Sprog, som ikke er optaget mellem Skolens
Lærefag, giver Adjunct Reisch privat Underviisning. Beta-
lingen er 1 Rbd. Qvartalet.

Skolens Bibliothek

er siden den sidste Meddelelse i Skolefosterretningerne for 1847 blevet forøget med følgende Bøger.*)

I. Philologie.

Hesiodus cum brevi annotatione critica ed. *L. Dindorf*. Lipsiæ 1825.

Æchucydides mit erkl. Anm. von *K. W. Krüger*. 1—2 B. Berlin 1847.

Xenophontis Anabasis Cyri mit erkl. Anm. von *K. W. Krüger*. Berlin 1845.

Oratores Attici, ed. *J. G. Baiterus et H. Sauppius*, fasc. 1—7. Turici 1838—45. 4.

Demosthenis orationes selectæ, recogn. et explic. *Herm. Sauppe*, vol. 1, fasc. 1. Gothæ 1845.

Demosth. orat. in Aristocratem ed. *E. G. Weber*. Jenæ 1845.

Fr. Winiewski Commentarii histor. et chronolog. in Demosth. orat. de Corona. Monasterii 1829.

Aristophanes's Komædier, oversatte fra det Græske ved *J. Krag*. 1ste Deel. Odense 1825.

*Stephani thesaurus graecæ linguæ ed. *Hase et C. et L. Dindorf*. Vol. VI, fasc. 8. Vol. VII, fasc. 1.

K. W. Krügers Griechische Sprachlehre für Schulen. 1ster und 2ter Th. 1stes Heft. Berlin 1846.

K. S. Zermann's Griechische Antiquitäten I. Staatsalterthümer II. Gottesdienstliche Alterth. 1—2 B. Heidelberg 1841—46.

Schoemann antiquitates juris publici Græcorum. Gryphisw. 1838.

S. C. Petersen, Om Epheterne og deres Distasterier i Athen. Kbhvn. 1847. 4. (Gave fra Jorf.)

K. O. Müller's Handbuch der Archæologie der Kunst, 3te Auflage durch *J. G. Welcker*. Breslau 1848.

Q. Horatii Flacci Epistolas commentariis uberrimis instructas ed. *S. Obbarius*. Fasc. 7mus et totius operis ultimus cont. epp. XVII—XX. Lipsiæ 1847.

T. Livii histor. libb. 1—V, mit erkl. Anm. von *G. Th. Crusius*. Hannover 1846—47. 5 Hefter.

Latinsk-Dansk Ordbog af *P. Urnesen*. 4de Hefte.

*) De med * betegnede ere sendte fra det lærde Skolevæsenes Overbestyrelse.

Madrigii opuscula altera. Hafniæ 1812.

Real-Encyclopædie der class. Alterthumswiss. von Aug. Pauly, fortgesetzt von Ch. Walz u. W. S. Teuffel. 85—88 Lieferung.

Reisebilleder fra Syden af J. L. Using, 2 Hefter. Kbhvn. 1847.

2. Historie.

Römische Zeittafeln von Roms Gründung bis auf Augusti Tod von L. W. Fischer. Altona, 1846. 4.

*Beckers Verdenshistorie, oversat af J. Kiise. 14 B. 1—6 S.

A. Thiers, Consulatets og Keiserdømmets Historie, oversat af Magnus. 58—70 Lev.

J. L. Rohmanns Skildringer af den nyeste Tids Historie. 3die Deel. Odense 1848.

Wedel Simonsen, Udsigt over Nationalhistoriens ældste og mærkeligste Perioder. 1—2 Deel og 3die Deel, 1ste Hefte. Kbhvn. 1813—1816.

Nyerup, Karakteristik af Kong Christian den Fjerde. Kbhvn. 1816.

Nyerup, Efterretninger om Kong Frederik den Tredie. Kbhvn. 1817.

*P. W. Beckers Samlinger til Danmarks Historie under Kong Frederik den Tredies Regjering af udenlandske Archiver. 1ste Deel. Kbhvn. 1847.

J. A. Sost, Mærkværdigheder i Frederik den Femtes Levnet og Regjering. Kbhvn. 1820.

J. v. Kæder, Danmarks Krigs- og Politiske Historie fra 1801 til Freden ved Jönköping 1809. 2den Deel. Kbhvn. 1847.

Snorre Sturlesons norske Kongers Sagaer, oversatte af Jacob Mal. 1—3 Bind. Christiania 1838—39. 4.

3. Geographie og Statistik.

*Mansas Kort over Nørrejylland, Pl. 6 og 8.

Bergsøe, den danske Stats Statistik. 3 B. 1—3 S.

Nyerup, Tilstanden i Danmark og Norge i ældre og nyere Tider. 5 Dele. Kbhvn. 1803—1806.

*S. P. Selmer, Aarbog for Kjøbenhavns Universitet og øvrige høiere Underviisningsanstalter for 1846. Kbhvn. 1847.

*Statsregnskabet for 1846. Kbhvn. 1848. 4.

*Statsbudgettet for 1848. Kbhvn. 1848. 4.

4. **Nyere Sprog og Litteratur.**

- Danske Viser fra Middelalderen ved **Ayerup**, **Rahbek** og **Abrahamson**. 5 Dele. Kbhvn. 1812—14.
- Udvalg af danske Viser fra Midten af det 16de til Midten af det 18de Aarh. ved **Ayerup**. 2 Dele. Kbhvn. 1821.
- Peder Lølles** Ordspog ved **Ayerup**. Kbhvn. 1828.
- Peder Svvo** Ordspog ved **Ayerup**. Kbhvn. 1807.
- Tøger Keenbergs** poetiske Skrifter. 2 Dele. Kbhvn. 1769.
- Tyge Kothe** om Nordens Statsforfatning. 2 Dele. Kbhvn. 1781—82.
- Tyge Kothe**, Philosophies Ideer til Kundskab om vor Art. 2 Dele. Kbhvn. 1788—89.
- O. J. Samsøes** digteriske Skrifter, udg. af **Rahbek**. 2 Dele. Kbhvn. 1805.
- J. C. Todes** samlede danske Skrifter. 6 Dele. Kbhvn. 1793—97.
- P. H. Seiberger**s udvalgte Skrifter ved **J. C. Lange**. 1—2 Deel (Niagsdalerstedens Hændelser). Kbhvn. 1833—34.
- M. C. Bruuns** poetiske Forsøg. 1ste Deel. Kbhvn. 1797.
- K. K. Kaff**, Undersøgelse om det gamle nordiske Sprogs Oprindelse. Kbhvn. 1818.
- A. M. Petersen**, det danske, norske og svenske Sprogs Historie. 2 Dele. Kbhvn. 1829—30.
- P. E. Müllers** Sagabibliothek. 3 Dele. Kbhvn. 1817—20.
- Ayerup**, Almindelig Moerkskabslæning i Danmark og Norge gjennem Aarhundreder. Kbhvn. 1816.
- Rahbek** og **Ayerup**, den danske Digttekunsts Middelalder. 2 Dele. Kbhvn. 1805—8.
- Rahbek**, Om Holberg som Lyrispildigter, 3 Dele. Kbhvn. 1815—17.
- Rahbek** og **Ayerup**, Udsigt over den danske Digttekunst under Kong Frederik den Femte. Kbhvn. 1819.
- Rahbek** og **Ayerup**, Udsigt over den danske Digttekunst under Kong Christian den Syvende. 1ste Deel. Kbhvn. 1828.
- Ayerup** og **Kraft**, dansk og norsk Litteraturlericon. 2 Dele. 4. Kbhvn. 1818—19.
- ***Th. S. Erslew**, Almindeligt Dansk Forfatterlexicon. 10de Hefte. Kbhvn. 1847.
- Gespräche mit Göthe, von **J. P. Eckermann**. 2 Dele. Leipzig, 1837.
- Jüro** og **Kungs** Materialier til Brug ved Oversættelse fra Dansk til Lydsk. Første Cursus. Kbhvn. 1846.

Abrahams, franste Stiiløvelser. Kbhvn. 1829. (2 Exemplarer anskaffede).

*Les Romans du Rénard, par *M. A. Rothe*. Paris 1845.

5. Pædagogik og Underviisningsvæsen.

Carl v. Kaumer's Geschichte der Pædagogik, 3ter Th. 1ste Abtheilung. Stuttgart 1847.

*Exercice-Reglement for det danske Infanterie. 1846. Kbhvn.

6. Naturvidenskab.

Kosmos, Entwurf einer physischen Weltbeschreibung von *Alex. v. Humboldt*. 2ter Band. Stuttgart u. Tübingen. 1847.

Danmarks samt Hertugdømmernes Fugle i naturtroe Afbildninger, af *N. Kjørboiling*. 1—3 Hefte. Fol. Kbhvn. 1847.

7. Tidsskrifter.

Dansk Ugeskrift, udgivet af *Schouw*. 2den Række. 1—8 B.

Clausens og *Sohlenbergs* Tidsskrift for udenlandsk theologisk Litteratur 1847, 2—4 S. 1848, 1 S.

Jahn u. *Klog*, neue Jahrbücher für Philol. u. Pädag. 48 B. 4 S. 50 B. 1—4 S. 51 B. 1—4 S. 52 B. 1—4 S. 53 B. 1 S. Supplementb. 13 B. 2—4 S.

Mager's Pædagog. Revue. 8ter Jahrg. Juni—October, December. 9ter Jahrg. Januar—April.

**L. Molbed*, Nyt historisk Tidsskrift. 1 B. 2 S. 2 B. 1 S.

S. Krøyer, Naturhistorisk Tidsskrift, Ny Række, 2 B. 4 og 5 Hefte.

*Oversigt over Vidensk. Selskabs Forhandl. ved *S. C. Ørsted*. 1846, Nr. 7 og 8. 1847, Nr. 1—8.

*Forelæsninger og Svølsker ved Kbhavns Universitet og den polytechn. Anstalt i Sommersemestret 1847. — Ligeledes for Vintersemestret 1847. — De samme Lister paa Latin. 4.

*Charakterliste over Examen artium i 1847 samt i Decbr. s. U. Fol.

*Charakterliste over anden Examen i 1847. Fol.

8. Academiske Disputationer.

**M. Trier*, de symptomatologia meningitidis cerebri acutæ. Hafniæ 1847.

**M. Hassing*, de colica scortorum. Hafniæ 1848.

D. Academiske Indbydelseskrifter.

- ***F. C. Sibbern**, Bidrag til at opklare den christelige og kirkelige Frihed saavel i Almindelighed som med Hensyn til Danmark i Særdeleshed. (Kbhavns Universitets Progr. ved Kongens Fødselsfest 1847). 4.
- ***L. A. Kothe**, Om Holger Danske. (Sorø Acad. Progr. i samme Anledning). 4.
- ***C. T. Engelstoft**, de consutatione latina, quæ apologiæ concionatorum evangelicorum in comitiis Havniensibus anno 1530 traditæ opposita est. (Kbh. Univ. Progr. ved Reformationssfesten 1847). 4.
- ***N. Oehlenschläger**, Mindebildt over Kong Christian den Ottende. (Kbh. Univ. Progr. ved Sørgfesten over Kongens Død). 1848. 4.

10. Skoleprogrammer for 1847.

- Metropolitanskolen, **B. Borgen**, tvende Skoletaler.
- Borgerdydsskolen paa Christianshavn, **Mag. M. Sammerich**, om den rette Grundighed.
- Det von Westenke Institut, **S. G. Bohr**, Skoleefterretninger.
- Borgerdydsskolen i Kbhvn., **C. D. Kimestad**, Skoleefterretninger.
- Frederiksborg Skole, nogle Bemærkninger om Religionsunderviisningen i de lærde Skoler, af **Adj. L. de Richelieu**.
- Slagelse Skole, **Mag. C. W. Elberling**, Anmærkninger til Horatius's femte Brev i første Bog.
- Sorø Skole, **Dr. K. S. Bojesen**, de duobus codicibus Sallustii hauniensibus.
- Odense Skole, det kirkelige Kalendervæsen, 1ste Hefte, af Oberlærer **Dr. Paludan-Müller**.
- Nykjøbing Kathedralskole, **C. P. Rosendahl**, om de Gamle, navnlig Græfterne, som den nyere Verdens Lærere.
- Aalborg Kathedralskole, Ledetraad for den første Underviisning i dansk Sproglaere, af **Adjunct Jermin**.
- Viborg Kathedralskole, **S. C. Olsen**, Skoleefterretninger.
- Århuus Kathedralskole, om danske Læsebøger for Begyndere, med særegt Hensyn til den af Junch, Røgind og Warburg udgivne Læsebog, af **Adjunct J. Røgind**.
- Århuus Realskole, **K. C. Nielsen**, Skoleefterretninger.

- Ribe Kathedralskole, **C. A. S. Bendtsen**, fortsatte Bemærkninger om den provisoriske Underviisningsplan af 25 Juli 1845. — Bidrag til Skildring af Ribe By i de forrige Aarhundreder (3die Hefte), af **P. Adler**, Adjunct.
- Randers Skole, Dr. **C. A. Thortsen**, Skolefesterretninger.
- Sorsøns Skole, Sveveren Nicimer og det vestromerske Keiserrige, af **L. Thornam**, Adjunct.
- Rolbing Skole, om dansk Grammatik og danske Grammatikker, af Overlærer **C. Trojel**.
- Ronne Skole, **S. A. Whitte**. Collatio codicum II Havniensium cum editione Elberlingiana G. Julii Caesaris Commentt. de B. G.
- Reikavik Skole, Dr. **S. Scheving**, Bidbættir við íslenska málshætti. Dr. **Egilsson**, Skolefesterretninger.
- Rensborg Skole, Dr. **S. Koester**. 1) Exponitur de rerum inventione ac dispositione, quae est in Lysiae atque Antiphontis orationibus. Scripsit **P. G. Ottesen**, Dr. phil. 2) Fastos gymnasii composuit Rector.
- Slesvig Skole, **J. P. A. Jungclausen**; die Oedipuslage und ihre Behandlung bei Sophokles, von Dr. **Lübker**.
- Haderslev Skole, **C. A. Brauncifer**. Haderslevens Scenewesen in alter und neuer Zeit, von Dr. **Nichelsen**, Subrector.
- Husum Skole, Dr. **J. A. G. Schütt**. Einige Worte über die Unzulänglichkeit eines bloß passiven Verhaltens der Schüler in Bezug auf den mathematischen Unterricht, von **Lohse**.
- Altona Gymnasium, **J. S. C. Eggers**. Erstes Buch der Geschichte Mithridates des Großen, von Professor **Frandsen**.
- Kiel Skole, Prof. Dr. **J. S. Lucht**, Bericht über den Lehrgang der Stadtschule.
- Plon Skole, Prof. Dr. **Tvede**. De Platonis Cratylo disputat **C. A. Klander**.
- Glücksstadt Skole, **J. S. Sorn**. Einzelnes zur Geschichte Glücksstadts und Crempes, von **A. C. Lucht**, Conrector.
- Melbörf Skole, Dr. **S. Dorn**. Sprachstudium, Naturwissenschaft und allgemeine vergleichende Geographie von Dr. und Subrector **Dreis**.
- Rageborg Skole, **S. Kieck**, Andeutungen über den Zusammenhang des Gymnasiums mit der Kirche.
- *Programmer for 1846 fra de preussiske Stoler, nemlig fra Brandenburg 19, Pommern 6, Posen 6, Preußen 17, Rhinlandene 20, Sachsen 21, Schlessien 22, Westphalen 12.

Discipelbibliotheket

er blevet forøget med følgende Bøger. Ved den rigeligere Forsøgelse de foregaaende Aar var opstaaet en Underbalance, der iaar gjorde en Indskrænkning i Anskaffelsen af Bøger nødvendig.

Beskrivelser over Folk og Lande.

Skizze einer Wanderung durch einen Theil der Schweiz u. von Schultes. 1820.

Romaner og Fortællinger.

Kroniker fra Christian den Andens Tid af Carl Bernhard. 3 Dels.
Lorenz Stark, en Charakterkildring af Engel. overs. af Kshbek.

Digte og Skuespil.

Danske Kjæmpeviser til Skolebrug, ved N. S. Grundtvig.
Chinafarerne, af P. A. Seiberg.
Niels Ebbesen af Rorreriis ved Sander.

Tidskrifter.

Monrad, dansk Penning-Magazin for 1847, 2det B. 1848, 1 B.
Magazin for Natur- og Menneſtekundskab, 1847, 3 og 4 H. 1848,
1 og 2 H.
Blichers biograph. Tidskrift 1ste Hefte (Göthes Biographie).

Til Brug ved Sangunderviisningen er i dette Skoleaar anſtaffet et Pianoforte af Hornungs Fabrik, samt en linieret Rodetable. I første Klasse er anbragt en Hængelampe. Svømmeslaaden er bleven forsynet med Sideseil.

Summarisk Oversigt over Viborg Kathedralskoles Indtægt og Udgift i 1847:

I n d t æ g t.

Renter	1,436 Rbd. 25 St.
Jordebogsindtægter	10,665 — 23½ —
Skolecontingenter	1,295 — " —
Indkomster fra Læseø	810 — 32¼ —
Extraordinaire Indtægter	16 — 53 —
Beholdning fra 1846	3,048 — 31½ —
Restancer fra 1846	578 — 1 —
Ifølge Decisionsposter	= — 6 —
Indfrieede Laan	2,752 — 10 —
Refunderede Gageforfud	1,181 — 24 —
Tilfud fra den almindelige Skolefond	189 — = —
Summa	21,963 Rbd. 14¼ St.

U d g i f t.

Gager og Gratificationer	6,763 Rbd. 32 St.
Til Lærelærere og for de faste Læreres Extra- timer	756 — 64 —
Pension til Rector Hasselbalch	1,133 — 32 —
Tilfud til Bibliotheket og det videnskabelige Apparat (foruden Legatrenter 20 Rbd.)	477 — 54 —
Bygningernes og Inventariets Vedligeholdelse	402 — 40 —
Brændsels- og Belysningsforbrødenheder	228 — 14 —
Skatter og Afgifter	935 — 86 —
Regnskabsforelsen	290 — 30 —
Testamentariske Forpligtelser	180 — " —
Løbende og tilfældige Udgifter	449 — 45 —
Extraordinaire Udgifter	163 — 68 —
Ifølge Decisionsposter	= — 23½ —
Udfatte Capitaler	2,325 — 18 —
Bevilgede Lønningsforfud	1,400 — = —
Afgivet Overskud til den alm. Skolefond	3,000 — " —
Restancer ved Udgangen af 1847	8 — = —
Beholdning ved Udgangen af 1847	3,448 — 83½ —
Summa	21,963 Rbd. 14¼ St.

Stipendiefondens Capital udgjorde ved Udgangen af 1847 5357 Rbd. 64 Sk., og Fonden har i Aarets Løb haft en Renteindtægt af 214 Rbd. 39 Sk. Stipendiefondens constante Beholdning, 130 Rbd. 48 Sk., indestaar, i Forening med Stipendiaternes Dplag, i Viborg Sparekasse.

Med stor Glæde kan jeg berette, at Skolens Stipendiefond iaar (1848) har modtaget den betydelige Tilvæert af 5000 Rbd. i 4 pCt. rentebærende Kongelige og Creditkassens Obligationer, som ere Fonden testamenterede af sal. Consistorialraad Caspar Altenhoff Bjørn, Præst ved Bemmetofte Frøkenkloster, som afgik ved Døden den 28de Mai 1847. Testator blev i 1787 dimitteret fra Viborg Skole, hvilken han saaledes paa en i vore Tider sjelden Maade har gjengjældt de i Ungdommen modtagne Velgjerninger, som hos ham havde baaret gode Frugter. Hans Gave er kommen paa et Sted, hvor den i Sandhed behøvedes. Ver og Velsignelse med hans Minde!

Skolens Beneficiær have i indeværende Skoleaar været saaledes fordeelte:

Høieste Stipendium, 50 Rbd.: Ingen. " 11

Mellemste Stipendium, 35 Rbd.: 1) Claus Dahl; 2) Jens Christensen; 3) Jens Dybdahl. " 3

Laveste Stipendium, 20 Rbd.: 1) A. P. Møller; 2) H. Hoff; 3) E. Wesenberg; 4) F. A. Dillgaard; 5) D. Thorsen. " 5

Fri Underviisning: 1) J. C. Stockholm; 2) N. Smith; 3) E. Christensen; 4) W. Hoff; 5) M. " 10
(2)

S. Lumholdt; 6) J. Holm; 7) H. E. Mygind; 8) H. D. Nielsen. Som extraordinaire Gratister endvidere: E. Disen og M. Wesenberg.

2. Underviisning for nedsat Betaling (ifølge fgl. Resol. af 29de Novbr. 1816): 1) E. Faber og 2) F. Buchwaldt.

De tvende Skolen tillagte Portioner af det Moltkeske Legat nydes af M. S. Lumholdt (fra den 11te Decbr. 1846) og E. J. Disen (fra den 11te Decbr. 1847), af hver med 40 Rddlr. aarlig. Det Mallingske Legat (Renten af 1800 Rdd. med Fradrag af $\frac{1}{4}$ Procent), bestemt for Dimitterede fra Viborg Kathedralskole, blev for 1847 tillagt Carl Marinus Reiff.

Af Renten af det Jesenske Legats Dplagscapital nyder Discipelen Jens Christensen den ene Portion (omtrent 10 Rdd.), den anden er vacant. Udnævnelsen skeer af Biskoppen og Stiftsprovsten*). Det Juulfske Legats Rente oppebæres af de fra Viborg Kathedralskole Dimitterede: Leonhard Petersen og Daniel Vater.

---

*) Hele Renten af den oprindelige Capital oppebæres nu af en Discipel i Aarhus Kathedralskole, som er i Slægt med Testatrix.

Den offentlige Examen

i Viborg Kathedralskole for Aaret 1848

foretages i følgende Orden:

Skriftlig Prøve.

Onsdagen den 19de Juli:

Dansk Stil 8—12. V og VI Klasse.		Dansk Stil 8—11. I, II, III, IV Klasse.
Latinsk Versjon 3—6. VI Klasse.		Regning 3—5. I, II Klasse.

Torsdagen den 20de Juli:

Latinsk Stil 8—12. V og VI Kl.		Latinsk Stil 8—11. IV Klasse.
Lydst Stil 3—6. VI Klasse.		Regning 3—5. III Klasse.

Mundtlig Prøve.

Lørdagen den 22de Juli:

8—10 $\frac{1}{2}$. V Klasse Latin.		8—9 $\frac{1}{2}$. I og II Klasse Lydst.
3—4 $\frac{1}{2}$. V Klasse Geographie.		10—11. III Klasse Fransk.
4 $\frac{1}{2}$ —5 $\frac{1}{2}$. IV Klasse Latin.		3—5. VI Klasse Lydst.

Mandagen den 24de Juli:

8—10. VI Klasse Latin.		8—10. V Klasse Hebraisk.
10—11 $\frac{1}{2}$. I og II Kl. Naturhistorie.		10—11 $\frac{1}{2}$. IV Klasse Fransk.
3—4. III Klasse Latin.		3—5. VI Klasse Mathematik.
4—5. III Klasse Dansk.		

Tirsdagen den 25de Juli:

8—10 $\frac{1}{2}$. V Klasse Græsk.		8—9 $\frac{1}{2}$. IV Klasse Religion.
3—5. V Klasse Lydst.		9 $\frac{1}{2}$ —11. I og II Klasse Religion.
		3—4. IV Klasse Græsk.
		4—5. III Klasse Arithmetik.

Onsdagen den 26de Juli:

8—10. VI Klasse Græsk.		8—10. V Klasse Fransk.
10—12. III Klasse Historie og Geographie.		10—11. IV Klasse Lydst.
3—4. II Klasse Fransk.		3—6. V Klasse Mathematik.
4—5 $\frac{1}{2}$. VI Klasse Hebraisk.		

Torsdagen den 27de Juli:

8-10.	VI Klasse Religion.		8-10.	I og II Klasse Dansk.
10-11.	III Klasse Lydst.		10-11½.	VI Klasse Fransk.
3-6.	V Klasse Religion.		3-4.	IV Kl. Naturhistorie.

Fredagen den 28de Juli:

8-10.	IV Klasse Historie og Geographie.		8-9½.	III Klasse Religion.
3-5.	V Klasse Historie.		10-11.	I og II Kl. Geographie.
			3-5.	IV Klasse Mathematik.

Lørdagen den 29de Juli:

8-10.	V Klasse Naturhistorie.		8-9½.	I og II Klasse Historie.
10-12.	VI. Klasse Historie og Geographie.		10-11.	III Klasse Naturhistorie.
3-5.	Gymnastik. *)			

Mandagen den 31te Juli om Formiddagen Kl. 11 foretages Translocationen. August Maaned er bestemt til Sommerferie. Fredagen den 1ste September om Formiddagen Kl. 8 møde de til Dptagelse i Skolen anmeldte Disciple for at underkastes en mundtlig og skriftlig Prøve, hvorefter deres Plads i Skolen bestemmes. Samme Dags Eftermiddag Kl. 3 samles alle Skolens Disciple og medbringe de Lære- og Læsebøger samt Hefter til skriftlige Arbejder, som det er blevet dem paalagt at anskaffe sig; hvorefter Pensa for den følgende Dag foresættes af Lærerne. Lørdagen den 2den September tager Underviisningen i det nye Skoleaar sin Begyndelse.

Til at overvære den mundtlige Deel af Skolens aarlige Hovedexamen, saavel som Translocationen, indbydes herved Disciplenes Fædre og Foresatte samt Andre, som have Interesse for Skolens Virksomhed.

F. C. Olsen.

*) Jaar finder ingen offentlig Sangprøve Sted, da Sopranisternes Antal deels ved Sygdom deels ved Stemmens Overgang i den senere Tid er blevet i høi Grad indskrænket, hvortil kommer, at den egentlige Syngelærer er fraværende, og Adjunct Wolle kun midlertidigen og ikke ubetinget har villet træde ind i hans Function.